

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

17. An liceat in Parlamento exteris efficere regnicolas? Et explanatur,
quod in magnam Regni utilitatem redundaret, ut non exteri, sed natione
ad beneficia assumantur? Ex p. 1. t. 3. r. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL. XV.

Quinam Theologi, & quomodo consulendi sunt à Proregibus, & ab intrantibus in Parlamentum pro resolutione iustitiæ donatiui? Ex part. 1. tract. 3. Refol. 32.

Hanc questionem tetigit pulchrè Ioan. Marquez in suo *Guber. Christian. lib. 1. cap. 16.* ubi sic asserit] *Deuense procurar para materias semejantes, los mayores letrados de los Reynos, tambien seria razon buscar los mas libres de esperanças temporales, y los que de ninguna manera auian de ser oyados son vnos hombres, que viuen de descenbrir arbitrios, con que enriqueçam los Principes, y pedir mercedes por ellos: por que de ordinario suelen dar en medios, ó poco iustificados, ó impossibles de reducir à practica, demasado menudos, y algunas vezes indientes. Propuesto el caso se dexarvan los Theologos en toda libertad, y se les dara à entender, que el Principe, dessea saber la verdad: aunque sea contra su prouecho, sin a egarles que otros Theologo han firmado en fauor del Rey, y seria diligencia noble, que los Reyes hiziesen mercedes à los, que no se conforman en todo con su prouecho, aun con mayor declaracion, que se le iustifican. Hæc ille. Quæ omnia vtinam Principes obleruarent. Et hæc dicta sufficant circa materiam Parlamentorum. Faxit Deus: vt bono communi aliquando deferuatur.*

RESOL. XVI.

An intrantes in Parlamentum quoad iustitiam donatiui, & Ministri Regis quoad iustitiam tributorum teneantur sequi opinionem probabiliorum, probabiliter relicta?

Ex quo sequitur, an iudex teneatur relinquere opinionem probabilem, & sequi probabiliorum? Ex p. 1. tr. 3. Ref. 20.

Affirmatiuè videtur respondendum ex sententia Valq. *de rest. cap. 6. §. 3. dub. 5. num. 75.* cum Molf. in *sum. tom. 2. tract. 12. cap. 22. num. 75.* Et ratio est: quia tales constituuntur, vt Iudices inter Regem, & populum, vtùm donatiuum sit præbendum, & tributum sit imponendum, necne: sed Iudex tenetur relinquere opinionem probabilem, & sequi probabiliorum, vt docent Tanner. in 2. 2. *disp. Refol. 20. 21. 4. quest. 4. dub. 6. num. 118.* Filliuc. *tom. 2. tract. 21. cap. 4. num. 144.* Regin. *tom. 1. lib. 3. cap. 19. num. 99.* §. in §. Sed Valent. *tom. 3. disput. 5. punct. 4. dub. 3.* Becanus in *hic & seq. part. 2. tract. 1. cap. 4. quest. 9. num. 14.* præter illos, quos citant, & sequuntur Sanchez, & Bonac. *ubi in §. Sed quia præ, Ergo.* Sed opinio contraria videtur etiam mihi ad medium, *vt in tom. 9. in Opere moral. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 47. huic tract. cursum in §. de legib. disput. 2. quest. 4. punct. 9. num. 13.* & præter sex classicos DD. quos ipsi citant, tenet etiam hanc sententiam doctus Iuriconsultus Morla in *emporio iuris, part. 1. tit. 2. quest. 2.* & ex Theologis Lorca in *part. 2. tom. 1. disput. 39. membr. 2.* Martinez in *part. 2. tom. 1. quest. 29. art. 6. dub. 6. concl. 2.* Aluarez *ibidem, disp. 80. num. 12.* Delrius in *disquis. mag. lib. 5. quest. 1. §. quia quotiescunque.* Hieron de Rua in *suis controu. tom. 2. contr. 6. scholastica Sancius in selectis. disp. 44. num. 50. & §. 4. Fagundez Præcep. 2. lib. 3. cap. 4. num. 11.*

Sup hoc in tom. 8. tr. 1. sequi probabiliorum, vt docent Tanner. in 2. 2. disp. Refol. 20. 21. 4. quest. 4. dub. 6. num. 118. Filliuc. tom. 2. tract. 21. cap. 4. num. 144. Regin. tom. 1. lib. 3. cap. 19. num. 99. §. in §. Sed Valent. tom. 3. disput. 5. punct. 4. dub. 3. Becanus in hic & seq. part. 2. tract. 1. cap. 4. quest. 9. num. 14. præter illos, quos citant, & sequuntur Sanchez, & Bonac. ubi in §. Sed quia præ, Ergo. Sed opinio contraria videtur etiam mihi ad medium, vt in tom. 9. in Opere moral. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 47. huic tract. cursum in §. de legib. disput. 2. quest. 4. punct. 9. num. 13. & præter sex classicos DD. quos ipsi citant, tenet etiam hanc sententiam doctus Iuriconsultus Morla in emporio iuris, part. 1. tit. 2. quest. 2. & ex Theologis Lorca in part. 2. tom. 1. disput. 39. membr. 2. Martinez in part. 2. tom. 1. quest. 29. art. 6. dub. 6. concl. 2. Aluarez ibidem, disp. 80. num. 12. Delrius in disquis. mag. lib. 5. quest. 1. §. quia quotiescunque. Hieron de Rua in suis controu. tom. 2. contr. 6. scholastica Sancius in selectis. disp. 44. num. 50. & §. 4. Fagundez Præcep. 2. lib. 3. cap. 4. num. 11.

5. Et ratio est, quia Iudex videtur prudenter agere, sequendo opinionem Probabilem relicta probabiliorum, & ob id non videtur acceptor personarum: nam opinio illa probabilis contulit illi facultatem iudicandi, iuxta quam maluerit opinionem: fateor tamen, primam sententiam esse probabiliorum. Sed non damnarem Dominos, qui in Parlamento probarent donatiuum Sereniss. Regis, sequendo opinionem probabilem, circa iustitiam ipsius donatiui, maximum enim onus haberent, & multis scriptulis implicarentur, ad cognoscendum probabiliorum, & probabilem opinionem. Et hanc sententiam in terminis tenet Per. à Nauarr. *de restit. lib. 3. c. 1. num. 268. & 196.* Vide etiam circa præsentem materiam Suarez *de restit. lib. 1. cap. 18. numer. 19. & Lessium lib. 2. cap. 33. amb. 11. numer. 42.*

RESOL. XVII.

An liceat in Parlamento exteris effecere Regnicolas. Et explanatur, quod in magnam Regni vtilitatem redundaret, vt non exteri, sed ex natione ad beneficia assumantur. Ex part. 1. tract. 3. Ref. 6.

In magnam Regni vtilitatem redundare, vt non exteri, sed ex natione ad beneficia assumantur, docent doctissimi Iuriconsulti Hispani, & præcipuè inter illos Olibanus de *inre fise, cap. 21. num. 14.* Alfonso de Azeved. *tom. 1. lib. 1. tit. 3. lib. 1. numer. 1.* & seq. Georgius de Cabelo *lib. 4. tit. iur. patronatu Regie Corona, cap. 20. per tot. Salazar. do in addit. ad pract. crim. Diaz, tot. cap. 5. §. Humild. in l. 13. tit. 15. par. 1. gloss. 2. num. 3. Paz in l. 3. Tom. num. 374. Perez lib. 1. tit. 3. leg. 18. in gloss. 1. que ninguno extrangero, Ramirez in tract. de leges, §. 27. num. 16. Barbola in collect. tom. 1. lib. 1. tit. 4. cap. 4. num. 7. cum aliis in l. Ecclesia. C. de Episc. & Cler. & in cap. bene el. 2. fin. de postul. Pralat. Quia textus commendat in terminis pro casu nostro Lucæ Penn. in l. quisquis. C. de omni agro deserto lib. 11. vbi etiam asserit pro hac conclusione totam dist. 71. Decreti facere. Et hoc etiam docent ex Theologis præter Sotum, & Salonium, Acofta in *Bulla hinc. quest. 79.* Rodriquez etiam in *Bull. Cris. §. 9. in addit. fol. mihi 158.* Rebilius de obligat. *inst. part. 1. lib. 3. quest. 4. numer. 2.* Valentia *tom. 3. disp. 5. quest. 7. punct. 21.* Turrian. in 2. 2. *tom. 2. disp. 22. dub. 5. num. 3.* Nauarr. *de restit. lib. 2. cap. 2. num. 165.* & Lessium in *summa, tom. 2. tract. 7. cap. 2. diff. 6.* Et ratio est, quia homines naturales eius provincie, communitate vtiliores sunt Ecclesiis, & maiori affectu eas prouident, maiorèque curam adhibent in earum gubernatione. Secundò, Regnicola magis resident in Ecclesiis suis, quam exteri, qui facilius habent occasione se eximendi à residentia; & solent committere beneficia pensionibus impositis, quod redundat in damnum Ecclesiarum. Tertio, & hoc est maximum argumentum, incolæ ea spe animantur, eorum filios literis, ac bonis moribus imbueret, & informare, maxime cum ipsi suo labore decimas, & in forma sunt beneficia, soluant. Vnde in Hispania, vt notat Henricus in *summa, lib. 1. cap. 12. num. 6.* extraneus, est incapax per legem Regni ad obtinendum beneficia, ita vt ipso facto amittat beneficia obtenta. 2. Ex his manifestè apparet, quàm caute, & diffidentius in Parlamento, sint exteri inter Regnicolas admittendi; nisi qualitas personæ sit ita consideranda, vt hoc effecere redundaret in ipsius Regni, & Ecclesiarum vtilitatem. Sed experientia, vt plurimum, contrarium demonstrat. Caueant igitur, hoc facere propter humanos fauores, in damnum propriæ nationis.*

nationis, & incolarum Regni iniuriam: nam, cum sint filij, priuantur pane domestico, vt ille frangatur extraneis. Post hæc scripta, inueni Hieronim. Suritem, rerum Hispan. nobilissimum Scriptorem obseruasse tom. 6. lib. 10. c. 99. Ferdinandum Regem Catholicum in suo testamento filio Principi commendasse [*muy encarecidamente; que no hiziesse mudanza de los Oficiales; que el tenia en los Reynos de Aragon, por que entendia, que era cosa muy necesaria, que los Oficiales se proueyessen en personas naturales de la misma tierra: afirmando, que tenia experiencia, que era esto lo que mas conuenia.*] Hæc ille.

RESOL. XVIII.

An plures Vniuersitates, & Barones Regni possint constituere vnum, aut alterum in Procuratorem ad effectum intrandi in Parlamentum? Ex part. 1. tr. 3. Ref. 7.

§. 1. **R**espondeo, in rigore, & absolute loquendo, non esse illicitum, si sciunt Procuratores esse timorata conscientia, & amatores boni publici, non querentes semetipfos, sed communem Regni necessitatem. Verum, vt plurimum, hoc facere, non est expediens. Sed de hac re differentem, non Religiosum audiant, sed vnum ex primis Consiliariis, quem tunc Rex noster habuerit: is est Ioan. Francisc. Aponte in *tr. de potest. Prærogis, tit. de elect. Official. §. 5. n. 23.* vbi ait: [*Permissus est abusus, vt procuraciones omnes ad preces ministrorum in ipsorum personas fiant, vel ab eis dependentibus: Populi enim infelij, & ignari, & insipientes sic venditi, & consumpti reperiuntur donando, quæ nunquam cogitauerunt in ipsorum perditionem, tenentes labia clausa ob metum, contra sanctam, & indubitam Regis intentionem. Quæ, etsi apparenter videantur redundare in eius vilitatem, omnia effectiue sunt in ipsius inestimabile damnum, ob exinanitionem populorum, diminutionem Regni reddituum, & in offensionem diuinæ Iustitiæ, ob quæ sanguis pauperum perpetuo clamat. Et quænam gubernatio est ista pro futuris contingentibus, vt Parlamentum, & congregatio tanti ponderis, pendeat ab vno, vel duobus, in quorum personas procuraciones omnes factæ reperiuntur, & victrâ isti gratificati remaneant, & nulla Regni gratia, adhibeatur, quod quotidie se exuiscerat, & toto corde fideliter procurat suo Regi inferuire? Iudicent hæc prudentes. Bene tamen video, quod multi me irridebunt, & hæc parui facient. Ego sum Iudex Supremus, Regens collateralis, illiusque Decanus! sed non erubescam dicere, quod omnium malorum causa sunt mali Iudices, & mali Consiliarij decipiunt Reges.] Hæc omnia Aponte; quæ, vt cum magno zelo, ita cum maiore veritate fuerunt dicta. Nam, quæ recta ratio poscit, vt duo, vel tres in parlamento possint concludere, quidquid velint, in damnum, & perniciem totius Regni, & Vniuersitatum? Exterminetur igitur hic abusus.*

RESOL. XIX.

An Procuratores in Parlamento sedere debeant, vbi eorum Barones sedere deberent, si in Parlamento adessent?
Et an saltem inter Procuratores sit differentia vt procedant secundum qualitatem suorum principaliu[m]
Ex part. 1. tractat. 3. Refol. 28.

Tome VII.

§. 1. **R**espondeo negatiue, cum Aponte *decis. 12. num. 15.* vbi ex Marino Freccia determinat, quod Procurator in Parlamento generali non debet in eodem loco sedere vbi Baro suus principalis sedere deberet, nec præcedentiam aliquam præterdere potest in voce danda. Verum est, quod inter Procuratores sit differentia, vt procedat secundum qualitatem suorum principaliu[m]; & sic ait in casu simili fuisse determinatum à Consilio Collaterali in Parlamento factò Neapoli, ann. 1602. die 16. Nouembr. in quo Princeps Cariati comparauit, qui præcedit Principem Cafertæ, tanquam antiquior; sed Princeps Cafertæ erat Balus Principis Sulmonis, qui præcedit Principem Cariati: & tamen, licet Balus dicti Principis non præcessit; at sedem habuit post Principem Cariati.

RESOL. XX.

An si aliquis intret in Parlamentum tanquam Procurator, possit rogatus substituere alterum in procuratorem? Ex p. 1. tr. 3. Ref. 8.

§. 1. **A**sterunt mihi, casum hunc frequenter accidere: nam videntes aliqui, Procuratorem alicuius Vniuersitatis timorata conscientia, non concurrere ad aliquam rem iniustam in parlamento tractandam, rogant illum, vt alium in Procuratorem substituat, qui postea iniquis eorum placitis libenter adhærebit. Et ideò ad quæstionem negatiue respondeo; nam, licet Procurator cum potestate substituendi, virtute potestatis ei tradita, non teneatur de facto Procuratoris substituti, quia videtur hic Procurator constitutus à domino, mediante persona Procuratoris, vt dicit Gloss. in *cap. 1. de Procurat. in 6.* & in specie tenet Salic. in *l. quod quis, Cod. de Procur. 9. §.* tamen hæc omnia intelligenda sunt, vt aduertit Vincent. de Franc. *tom. 1. decis. 212.* si aliqua culpa Procuratori substituenti imputari non potest: quod accidit in casu nostro. Nam Procurator, qui vult substituere, cognoscit iniustitiam donatiui, vel rei in Parlamento tractandæ; & videt, quod requiritur substitutio procuratoris, in alterius personam, in damnum Regni, & illius Vniuersitatis, de qua extat Procurator: ergo illam faciendo peccabit.

Sup. hoc infra lege doctrinam, Ref. 29. ante medium.

RESOL. XXI.

An Procuratores, & alij intrantes in Parlamentum debeant proponere aliquid, licet ab illo, qui caput est Parlamenti non proponatur? Ex part. 1. tract. 3. Refol. 9.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue: debent enim exponere necessitates Vniuersitatum, & totius Regni, an habeant vires soluendi donatiuum, de quo agitur; debent rationes pro eorum voto declarare etiam si alij contrarium sentirent: nam, vt obseruat Molfesius in *summa, tom. 1. tractat. 6. capit. 16. numer. 119.* forsitan vota sua mutabunt. [*Et ita scio, ait ille, pluries euenisse, etiam in Viris supremis, & regentibus Regiam Cancellariam Consiliariis, & aliis supremis Officialibus, qui (vt mihi retulit Franciscus Aponte) accesserunt cum votis scriptis ad iudicandum pro certa parte, & postea audierunt quendam Officialem inferioris doctrinæ, & experientia: & nihilominus audita relatione illius, & consideratis eius rationibus, mutauerunt*

I 3 vota